

Hemşirelerin Hemşirelik Bilişimi Hakkındaki Düşüncelerinin Değerlendirilmesi: Trabzon İline Ait Bir Çalışma

Kemal TURHAN^a, Aslı KÖSE^b

^a Biyoistatistik ve Tıp Bilişimi AD, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon
^b Sağlık Yönetimi AD, Gümüşhane Üniversitesi, Gümüşhane

The Opinions of Nurses about Nursing Information Systems: A Study is about Trabzon

This study of nurses think about nursing informatics and computer use was planned to assess the situation. Trabzon province in the research sample, as of May 2010 consisted of 350 people from nurses. In this descriptive study, which used surveys to gather data, do a literature review prepared by the researcher. In 2006, Zayim and friends' study of nurses' views about computer use to determine the scale of a study that was used. Questionnaire consists of two parts. Questionnaire consists of two parts. In the first part of the status of the participants 'demographic characteristics and computer use for determining the total 9, the second part of the participants' thoughts about nursing informatics consists of 30 questions aimed at determining the 5-Likert-type scaling method is used. Questionnaire consists of two parts. Cronbach alpha reliability coefficient of the scale was calculated as 0.78. The descriptive data obtained from this study can be electronically transferred to the SPSS 11.5 statistical software package and the necessary analysis has been done through the assessment. Participants expressed about the participation level of nursing informatics 1-5 score in the range of scores varied between 1.66 and 4:16 shows. Calculated as the average score of all statements at 3:39. The highest rate in 17 of the participants expressed their part, did not participate in five words, they are not hesitant 8 expression is concerned. 1-3 hours per day using a computer time from the participants was between 0.3 to 5 hours, 75% of those who use the 96.4% has a bachelor's degree. The higher the education level of participants and duration of computer use is increasing daily. Participants with training periods in a day using a computer search found a statistically significant relationship (p: 0.00).

Key Words: Nursing; Nursing Informatics; Computer; Computer Usage.

Özet: Bu çalışma hemşirelerin hemşirelik bilişimi hakkındaki düşünceleri ve bilgisayar kullanım durumlarının değerlendirilmesi amacıyla planlanmıştır. Araştırma örneklemini Trabzon ili merkezinde 2010 Mayıs ayı itibariyle çalışan hemşirelerden 350 kişi oluşturmuştur. Tanımlayıcı nitelikte olan bu çalışmada veri toplama aracı olarak kullanılan anket, literatür taraması yapılarak

araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Araştırmada Zayim ve ark'nın 2006 yılında hemşirelerin bilgisayar kullanımına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada kullandıkları ölçekten yararlanılmıştır. Anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcıların demografik özellikleri ve bilgisayar kullanım durumlarını belirlemeye yönelik toplam 9, ikinci bölümde ise katılımcıların hemşirelik bilişimi hakkındaki düşüncelerini belirlemeye yönelik 30 sorudan oluşan 5'li likert tipi ölçekleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçeğin güvenirlik katsayısı Cronbach alfa 0.78 olarak hesaplanmıştır. Tanımlayıcı nitelikteki bu çalışmadan elde edilen veriler elektronik ortama aktarılarak SPSS 11,5 istatistik paket programı aracılığıyla değerlendirilmiş ve gerekli analizler yapılmıştır. Katılımcıların hemşirelik bilişimi hakkındaki ifadelerine katılma düzeylerinin 1-5 puan aralığında 1.66 ile 4.16 puan arasında değiştiği görülmektedir. Bütün ifadelerin ortalama puanı 3.39 olarak hesaplanmıştır. Katılımcıların en yüksek oranda 17 ifadeye katıldıkları, 5 ifadeye katılmadıkları, 8 ifade konusunda ise kararsız kaldıkları görülmektedir. Katılımcılardan günlük bilgisayar kullanma süresi 1-3 saat arası olanların %75'i 3-5 saat arası kullananların ise %96.4'ü lisans eğitimine sahiptir. Katılımcıların eğitim durumları arttıkça günde bilgisayar kullanma süreleri artmaktadır. Katılımcıların eğitimleri ile günde bilgisayar kullanma süreleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. (p:0.00)

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik; Hemşirelik Bilişimi; Bilgisayar; Bilgisayar Kullanma

1. Giriş

Bilgisayar ve bilişim teknolojilerinin gelişimi ile sağlık mesleklerinde ve hemşirelikte önemli değişimler yaşanmaktadır. Hemşirelik dokümantasyonu ve hemşirelik bilgisinin paylaşılması konusundaki gelişmelerin etkisi tüm ülkelerde görülmektedir. Bilişim teknolojileri, hemşirelik verilerinin ve bilgi birikiminin yayınlanmasını, paylaşılmasını ve bilgiye ulaşmayı kolaylaştırmakta, klinik karar verme aşamalarında hemşirelere destekler sağlamaktadır [1].

Bilişim teknolojilerinin hemşireliğin kendine özgü bilgi birikimi ve hemşirelik uygulamaları alanında kullanılması ile hemşirelik bilişimi kavramı ortaya çıkmıştır. Turley'e göre hemşirelik bilişimi; bilişsel, bilgisayar ve enformasyon biliminin hemşirelik biliminde kesişme alanıdır. Uluslararası Medikal ve Hemşirelik İnformatik Kuruluşu, hemşirelik bilişimini; "sağlığı desteklemek için, iletişim teknolojisi ve enformasyon süreçleri ile enformasyon yönetiminin ve hemşirelik enformasyonunun hemşireliğe entegrasyonu" olarak tanımlanmıştır [2].

Graves&Corcoran'a göre hemşirelik bilişimi; hemşirelik bakımını sağlamak ve hemşirelik uygulamalarını desteklemek için hemşirelik datasının / verisinin, bilgisinin ve enformasyonun işlenmesinde ve yönetilmesinde yardımcı olmak amacıyla bilgisayar biliminin, bilgi biliminin ve hemşirelik biliminin bir kombinasyonudur. Amerikan Hemşirelik Birliği (ANA) tarafından 1992 yılında yeni bir uzmanlık alanı olarak tanınan hemşirelik bilişimi, veri yönetim olanağı sağlayarak hasta bakımında ve diğer hemşirelik uygulamalarında araçların, uygulamaların, aşamaların ve planların değerlendirilmesi ve geliştirilmesi süreçlerinde hemşirelere karar destek sistemi sağlar. Hemşirelik bilişimi çalışmaları, Tıp Bilişimi alanındaki gelişmelere paralel olarak gelişmeye başlamış ve son yıllarda büyük bir ivme kazanmıştır [2].

Sağlık sisteminin birçok aktörü vardır. Bu aktörler tedarikçiler, yazılımcılar, tıp donanımları satanlar, ilaç firmaları vb. En önemli aktörler ise hekim ve hemşirelerdir. Hekimler tanı ve tedavide hemşireler ise sağlık hizmeti sunucularıdır. Sağlık

teknolojisini kullananların %80'i hemşirelerdir. Hastadan veriyi toplayanlar, veriyi çağırnanlar topladıkları elektronik sağlık kayıtlarını aktaran hemşirelerdir. Hemşirelerin teknolojiye uyum sağlamaları çok önemlidir. Bunu yapacak olanlarda hemşirelerdir. Sonuç olarak günümüzde profesyonel sağlık bakımı için bilgi teknolojilerini kullanarak kanıta dayalı karar verebilen hemşirelere ihtiyaç duyulmaktadır. Yeni yetişen hemşirelerin bilgi teknolojilerine ilişkin bilgi, beceri ve eleştirel düşünme yeteneğine sahip olmaları hemşirelik ve bilişim yeterliliklerini entegre edebilmeleri beklenmektedir [3].

2. Gereç ve Yöntem

Bu çalışma sağlık hizmetleri sunucularından en önemli aktörlerinden birisi olan hemşirelerin hemşirelik bilişimi hakkındaki düşünceleri ve bilgisayar kullanım durumlarının değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırma evreni Trabzon il merkezinde hizmet veren toplam 5 devlet hastanesinde çalışan başhemşire, başhemşire yardımcısı, sorumlu hemşire ve servis hemşiresi oluşturmaktadır. Trabzon ili merkezinde 2010 Mayıs ayı itibarıyla 550 hemşire çalışmakta olup bu çalışmaya 350 kişi katılmıştır. Tanımlayıcı nitelikte olan bu çalışmada veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan anket formu araştırmacı tarafından amacına uygun olarak tasarlanmıştır. Anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcıların demografik özellikleri ve bilgisayar kullanımı durumlarını belirlemeye yönelik toplam 9, ikinci bölüm ise katılımcıların hemşirelik bilişimi hakkındaki düşüncelerini belirlemeye yönelik 30 sorudan oluşan 5'li likert tipi ölçekleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçeğin güvenirlik katsayısı Cronbach alfa 0.78 olarak hesaplanmıştır. Tanımlayıcı nitelikteki bu çalışmadan elde edilen veriler elektronik ortama aktarılarak SPSS 11,5 istatistik paket programı aracılığıyla değerlendirilmiş ve gerekli analizler yapılmıştır.

3. Bulgular ve Tartışma

Tablo 1'de görüldüğü gibi katılımcıların %0,9'u Başhemşire, %10,6'sı Başhemşire Yardımcısı, %17,1'i Sorumlu Hemşire, %71,4 oranında ise Servis Hemşiresi'dir. Araştırmaya katılanların %100'ü kadındır. 30 yaş ve altı katılımcı sayısı %20,9, 31-40 yaş arası katılımcılar %33,4, 41-50 yaş arası %44,6, 51-65 yaş arası katılımcı oranı ise %1,1'dir. Katılımcıların çalışma süreleri ise 5 ve 5'den küçük yıl %20,9, 6-10 yıl arası ise %32,9, 11-15 yıl arası %45,1, 16-20 arası %1,1'dir. Araştırmaya katılanların %21,4'ü lise, %23,1'i önlisans, %55,4'ü lisans eğitimine sahiptir (Tablo 1).

Tablo 1 - Katılımcıların Demografik Özellikleri

		n	%
Cinsiyet	Kadın	350	100,0
	Erkek	0	0,0
Yaş	30 ve altı	73	20,9
	31-40	117	33,4
	41-50	156	44,6
	51-65	4	1,1
Unvan	Başhemşire	3	0,9
	Başhemşire Yardımcısı	37	10,6
	Sorumlu Hemşire	60	17,1
	Servis Hemşiresi	250	71,4
Süre	5 ve 5'den küçük	73	20,9
	6-10	115	32,9
	11-15	158	45,1
	16-20	4	1,1
Eğitim	Lise	75	21,4
	Ön lisans	81	23,1
	Lisans	194	55,4
	TOPLAM	350	100,0

Tablo 2’de görüldüğü gibi katılımcıların %66’ sı bilgisayara sahip olmakla beraber %34’ü ise bilgisayara sahip değildir. Gül ve ark’nın (2004) yaptığı çalışmada hemşirelerin %42.3’ ünün bilgisayara sahip oldukları belirlenmiştir. Bilgisayar kullanma durumlarına bakıldığında katılımcıların %22.3’ ü bilgisayar kullanmadığı, %0.3 oranında kötü, %43.7’si orta, %32.9’u iyi, %0.9’u ise çok iyi durumda bilgisayar kullandıklarını belirtmişlerdir. Erdemir ve ark’nın (2005) çalışmasında hemşirelerin %28.9 oranında bilgisayarı kötü,%48.9 orta, %20 iyi, %2.2 oranında çok iyi kullandıkları belirlenmiştir. Aştı ve ark’nın (2008) çalışmasında ise hemşirelerin %80.5’ inin bilgisayar kullanabildiği saptanmıştır. Brumini ve ark’nın (2005) çalışmalarında ise hemşirelerin %43’ünün bilgisayar kullandığı belirtilmiştir. Katılımcıların günlük bilgisayar kullanma sürelerine bakıldığında günde 1saatten az %10.6,1-3 saat arası %43.4’ü, 3-5 saat %23.7 bilgisayar kullandığını belirtmişlerdir. Brumini ve ark’nın (2005) çalışmasında ise %38.5’inin günde 1 saatten az,%37.2’si günde 1-5 saat arasında, %24.3’ünün ise günlük 5 saatten fazla bilgisayar kullandıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcıların bilgisayar kullanma deneyimlerine bakıldığında 1 yıl ve daha az %22.3, 2-5 yıl %56.3, 6-9 yıl %10.9, deneyimi olmayanların oranı ise %10.6’dır. Aştı ve ark’nın (2008) çalışmasında ise hemşirelerin %59.6’sı 2-5 yıl,%20.1’inin 6-9 yıl,%10.6’sı 1 yıl ve altındaki sürelerde,%9.7’si 10 yıl ve üstünde sürelerde bilgisayar kullandığı belirlenmiştir. Literatürde bilgisayar kullanma deneyimi ile bilgisayara karşı tutum arasında ilişkinin olduğu belirtilmektedir. Söz konusu literatürde bilgisayar deneyim yılı arttıkça sağlık ekibi üyelerinin bilgisayara karşı olumlu tutum sergiledikleri vurgulanmıştır [1,5,6,7,8].

Çalışmamızdaki hemşirelerin büyük bir kısmının bilgisayar kullanıyor olabilmesi ve bilgisayar kullanma deneyiminin 2-5 yılları arasında yoğunlaşması hemşirelerin bilgisayar kullanımına hazır oldukları söylenebilir.

Tablo 2 - Katılımcıların bilgisayar kullanım durumlarının dağılımları

Bilgisayara Sahip Olma Durumu	Evete	231	66,0
	Hayır	119	34,0
Bilgisayar Kullanma Durumu	Kullanmayan	78	22,3
	Kötü	1	0,3
	Orta	153	43,7
	İyi	115	32,9
	Çok İyi	3	0,9
Günlük Bilgisayar Kullanma Süresi	1saatten az	37	10,6
	1-3 saat	152	43,4
	3-5 saat	83	23,7
	Kullanmayan	78	22,3
Bilgisayar Kullanma Deneyimi	1yıl ve daha az	78	22,3
	2-5 yıl	197	56,2
	6-9 yıl	38	10,9
	Deneyimim yok	37	10,6
TOPLAM		350	100,0

Tablo 3’de katılımcılardan lise eğitimine sahip olanların tamamının günde bilgisayar kullanma süreleri 1 saatten azdır. Katılımcılardan günde bilgisayar kullanma süresi 1-3 saat arası olanların %75’i, 3-5 saat arası kullananların ise %96.4’ü lisans eğitimine sahiptir. Katılımcıların eğitim durumları arttıkça günde bilgisayar kullanma süreleri artmaktadır. Katılımcıların eğitimleri ile günde bilgisayar kullanma süreleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur (p:0.00). Gül ve ark’nın 2004 yılında yapmış oldukları çalışmada hemşirelerin bilgisayar kullanma durumları ile eğitim düzeyleri arasındaki anlamlı ilişki (p:0.00) bizim çalışmamızdaki sonuç ile paralellik göstermiştir. Hemşirelerin eğitim düzeyleri yükseldikçe bilgisayar kullanma oranı da doğru orantılı olarak artmaktadır [5].

Tablo 3 - Katılımcıların eğitim durumları ile günde bilgisayar kullanma süresi arasındaki ilişki

		Günlük Bilgisayar Kullanma Süresi								Toplam	X ²	p	
		1st az		1-3st		3-5st		Kullanmayan					
Eğitim	Lise	37	%100.0	1	%0.7	0	%0.0	37	%47.4	75	%21.4	330.47	0.00
	Ön lisans	0	%0.0	37	%24.3	3	%3.6	41	%52.6	81	%23.1		
	Lisans	0	%0.0	114	%75.0	80	%96.4	0	%0.0	194	%55.4		
Toplam		37	%100.0	152	%100.0	83	%100.0	78	%100.0	350	%100.0		

Tablo 3’de katılımcılardan lise eğitimine sahip olanların tamamının günde bilgisayar kullanma süreleri 1 saatten azdır. Katılımcılardan günlük bilgisayar

kullanma süresi 1-3 saat arası olanların %75'i, 3-5 saat arası kullananların ise %96.4'ü lisans eğitimine sahiptir. Katılımcıların eğitim durumları arttıkça günde bilgisayar kullanma süreleri artmaktadır. Katılımcıların eğitimleri ile günlük bilgisayar kullanma süreleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur.(p:0.00) Gül ve ark' nın 2004 yılında yapmış oldukları çalışmada hemşirelerin bilgisayar kullanma durumları ile eğitim düzeyleri arasındaki anlamlı ilişki (p:0.00) bizim çalışmamızdaki sonuç ile paralellik göstermiştir. Hemşirelerin eğitim düzeyleri yükseldikçe bilgisayar kullanma oranı da doğru orantılı olarak artmaktadır [5].

Tablo 4'de görüldüğü gibi katılımcıların bilgisayarların hemşirelik uygulamalarını kolaylaştırdığı ($\bar{x}$:3.86), hemşirelik bakımının kalitesini iyileştirdiği ($\bar{x}$:3.69), hemşirelik kağıt işlerini büyük ölçüde azalttığı ($\bar{x}$:3.98), hemşirelik verilerinin dokümantasyonun kalitesini iyileştirdiği ($\bar{x}$:4.01), hasta ile iletişime daha fazla zaman ayırma fırsatı verdiği ($\bar{x}$:3.94), hemşirelik verilerini kaydetmede zaman kazandırdığı ($\bar{x}$:4.03), hemşirelik bakımının hastaya özgü olmasını sağladığı ($\bar{x}$:3.49), hasta bakımının kalitesinin ölçülmesine olanak sağladığı ($\bar{x}$:4.04), hemşirelik araştırmalarına iyi bir temel oluşturduğu ($\bar{x}$:4.16), hemşirelerin karar verme yeteneklerine katkı sağladığı ($\bar{x}$:3.66) ifadelerine katıldıkları belirlenmiştir.

Katılımcılar sağlık bakım sisteminde bilgisayar kullanımının gelecekteki konumu beni heyecanlandırmaktadır ($\bar{x}$:3.75), hemşirelik mesleğini teknolojinin gelişimi önemli yönde etkilediği ($\bar{x}$:3.54), hemşirelik sürecine özgü yazılım programları geliştirilmesi ($\bar{x}$:3.76), temel hemşirelik eğitiminde bilgisayar kullanımının yeterli olmayışı ($\bar{x}$:3.38), hemşirelikte terminoloji birliğinin olmaması nedeniyle hemşirelik bilgi sistemlerinin gelişiminin engellediği ($\bar{x}$:3.82), hemşirelik uygulamalarında ve değerlendirmelerinde bilişim teknolojilerinin kullanılması gerektiği ($\bar{x}$:4.15), hemşirelik eğitim programlarında standartları belirlenmiş hemşirelik bilişimi eğitim modelinin hazırlanmasının ($\bar{x}$:4.02), hizmet içi eğitim programlarında teknoloji kullanımının etkinliğini artırıcı eğitim programlarına yer verilmesinin ($\bar{x}$:4.03), hemşirelik sürecine yönelik hazırlanmış yazılım programlarının kullanımının sağlık kurumları yönetimleri tarafından teşvik edilmesi ($\bar{x}$:4.16) ifadelerine katılmışlardır.

Tablo 4'de hemşirelikle ilgili verilerin otomasyona uygun şekilde sınıflandırılmadığı ($\bar{x}$:2.94), bilgisayar kullanımının hasta mahremiyetini ihlal ettiği ($\bar{x}$:2.55), bilgisayar kullanımının sağlık bakım sisteminde yeterli düzeyde olmadığı ($\bar{x}$:3.43), hemşirelerin sağlık bakım sisteminde bilgi teknolojilerini kullanmaya hazır oldukları ($\bar{x}$:3.33), bilişim sistemindeki ilerlemelerin hemşirelere yeni roller kazandırdığı ($\bar{x}$:2.79), bilgisayar kullanımının etkinliğinin hemşirelik sürecinde araştırılması gerektiği ($\bar{x}$:3.50) ifadeleri hakkında katılımcıların kararsız kaldıkları görülmektedir.

Katılımcıların bilgisayar kullanımının hemşirelerin otonomisini azalttığı ($\bar{x}$:1.66), hastanın güvenliğini tehlikeye soktuğu ($\bar{x}$:2.13), hümaniter olmayan bir bakım sağladığı ($\bar{x}$:1.94) ifadelerine katılmadıkları belirlenmiştir. Tablo 4’de hemşirelik uygulamalarında teknoloji kullanımının gerekli olmadığına ($\bar{x}$:1.99) ve sağlık bakım sisteminde bilgisayar kullanımının hemşirelerin iş yükünü arttığına ($\bar{x}$:2.22) katılmadıkları görülmektedir.

Genel olarak tablo 4 incelendiğinde katılımcıların hemşirelik bilişimi hakkındaki ifadeler katılma düzeylerinin 1-5 puan aralığında 1.66 ile 4.16 puan arasında değiştiği görülmektedir. Bütün ifadelerin ortalama puanı 3.39 (± 1.10) olarak hesaplanmıştır. Katılımcıların en yüksek oranda 17 ifadeye katıldıkları, 5 ifadeye katılmadıkları, 8 ifade konusunda ise kararsız kaldıkları görülmektedir. Erdemir ve ark’nın (2005) yılında yaptığı çalışmada katılımcıların hemşirelikte bilgisayar kullanımına ilişkin görüşleri değerlendirildiğinde, bilgisayar kullanımının hemşirelik verilerini kaydetmede zaman kazandırdığına, hasta bakımının kalitesinin ölçülmesine olanak sağladığı, hemşirelik uygulama standartlarının oluşturulmasını kolaylaştırdığı, hemşirelik araştırmalarına iyi bir temel oluşturduğu, hemşirelerin otonomisini azaltmadığını düşündüklerini belirtmişlerdir. Zayim ve ark’nın (2006) yaptığı çalışmada ise öğrenci ve öğretim elemanı hemşirelerin hemşirelikte bilgisayar kullanımına ilişkin görüşleri değerlendirildiğinde, bilgisayar kullanımının hemşirelik verilerini kaydetmede zaman kazandırdığına, hasta bakımının kalitesinin ölçülmesine olanak sağladığı, hemşirelik uygulama standartlarının oluşturulmasını kolaylaştırdığı, hemşirelik araştırmalarına iyi bir temel oluşturduğu, hemşirelerin otonomisini azaltmadığını düşündüklerini belirtmişlerdir. Yaptığımız araştırma sonuçları da yukarıda sonuçları verilen çalışmalarla paralellik görülmüştür.[1,4]

Tablo 4:Katılımcıların Hemşirelik Bilişimi Hakkındaki Düşünceleri

İfadeler	1		2		3		4		5		Ortalama	Standart Sapma
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		
Bilgisayar hemşirelik uygulama standartlarının oluşturulmasını kolaylaştırır.	31	8.9	15	4.3			228	65.1	76	21.7	3,86	1,08
Bilgisayar kullanımı hemşirelik bakımının kalitesini iyileştirir.	31	8.9	20	5.7	67	19.1	140	40	92	26.3	3,69	1,17
Bilgisayar hemşirelik kağıt işlerini büyük ölçüde azaltır.	27	7.7	19	5.4	189	54			115	32.9	3,98	1,11
Bilgisayar hemşirelik verilerinin dokümantasyonun kalitesini iyileştirir.	35	10	11	3.1			171	48.9	133	38	4,01	1,18
Bilgisayarlar hasta ile iletişime daha fazla zaman ayırma fırsatı verir.	31	8.9	15	4.3			201	57.4	103	29.4	3,94	1,12
Bilgisayarlar hemşirelik verilerini kaydetmede zaman kazandırır.	27	7.7	19	5.4			172	49.1	132	37.7	4,03	1,13
Bilgisayarlar hemşirelik bakımının hastaya özgü olmasını sağlarlar.	10	2.9	121	34.6			123	35.1	96	27.4	3,49	1,29
Bilgisayarlar hasta bakımının kalitesinin ölçülmesine olanak sağlarlar.	13	3.7	51	14.6			128	36.6	158	45.1	4,04	1,17
Bilgisayar kullanımı hemşirelerin otonomisini azaltır.	117	33.4	233	66.6							1,66	0,47
Bilgisayarlar hastanın güvenliğini tehlikeye sokar.	130	37.1	152	43.4	6	1.7	15	4.3	47	13.4	2,13	1,32
Bilgisayarlar hemşirelik araştırmalarına iyi bir temel oluşturur.	20	5.7	14	4			172	49.1	144	41.1	4,16	1,03
Hemşirelikle ilgili veriler otomasyona uygun şekilde sınıflandırılmamıştır.	57	16.3	124	35.4			119	34	50	14.3	2,94	1,38
Bilgisayar kullanımı hemşirelerin karar verme yeteneklerine katkı sağlar.	11	3.1	62	17.7	72	20.6	92	26.3	113	32.3	3,66	1,18
Hemşirelik uygulamalarında teknoloji kullanımı gereksizdir.	134	38.3	170	48.6			7	2	39	11.1	1,99	1,21
Sağlık bakım sisteminde bilgisayar kullanımı hemşirelerin iş yükünü artırır.	82	23.4	160	45.7	62	17.7	38	10.9	8	2.3	2,22	1,00
Bilgisayar kullanımı hümaniter olmayan bir bakım sağlar.	120	34.3	184	52.6			38	10.9	8	2.3	1,94	0,99
Bilgisayar kullanımı hasta mahremiyetini ihlal eder.	121	34.6	91	26,0	30	8,6	38	10,9	70	20,0	2,55	1,53
Bilgisayar kullanımı sağlık bakım sisteminde yeterli düzeydedir.	55	15,7	51	14,6	40	11,4	96	27,4	108	30,9	3,43	1,45
Sağlık bakım sisteminde bilgisayar kullanımının gelecekteki konumu beni heyecanlandırmaktadır.	10	2,9	45	12,9	81	23,1	100	28,6	114	32,6	3,75	1,12
Hemşirelik mesleğini teknolojinin gelişimi önemli yönde etkiler.	21	6,0	32	9,1	100	28,6	128	36,6	69	19,7	3,54	1,09
Hemşireler sağlık bakım sisteminde bilgi teknolojilerini kullanmaya hazırdırlar.	12	3,4	119	34,0	35	10,0	107	30,6	77	22,0	3,33	1,24
Bilişim sistemindeki ilerlemeler hemşireye yeni roller kazandırmıştır.	44	12,6	183	52,3			47	13,4	76	21,7	2,79	1,41
Hemşirelik sürecine özgü yazılım programları geliştirilmelidir.	3	0,9	61	17,4	44	12,6	149	42,6	93	26,6	3,76	1,05
Bilgisayar kullanımının etkinliği hemşirelik sürecinde araştırılmalıdır.			108	30,9	32	9,1	134	38,3	76	21,7	3,50	1,14
Temel hemşirelik eğitiminde bilgisayar kullanımı yeterli değildir.	46	13,1	74	21,1	10	2,9	140	40,0	80	22,9	3,38	1,38
Hemşirelikte terminoloji birliğinin olmaması hemşirelik bilgi sistemlerinin gelişimini engeller.			46	13,1	50	14,3	173	49,4	81	23,1	3,82	0,93
Hemşirelik uygulamalarında ve değerlendirmelerinde bilişim teknolojilerinin kullanılması gereklidir.			7	2,0	45	12,9	185	52,9	113	32,3	4,15	0,71
Hemşirelik eğitim programlarında standartları belirlenmiş hemşirelik bilişimi eğitim modeli hazırlanmalıdır.	3	0,9	5	1,4	63	18,0	187	53,4	92	26,3	4,02	0,76
Hizmet içi eğitim programlarında teknoloji kullanımının etkinliğini artırıcı eğitim programlarına yer verilmelidir.	3	0,9	4	1,1	62	17,7	190	54,3	91	26,0	4,03	0,74
Hemşirelik sürecine yönelik hazırlanmış yazılım programlarının kullanımı sağlık kurumları yönetimleri tarafından teşvik edilmelidir.			7	2	39	11,1	194	55,4	110	31,4	4,16	0,69
Toplam											3,39	1,10

*1:Hiç Katılmıyorum, 2:Katılmıyorum, 3:Kararsızım, 4:Katılıyorum, 5: Tamamen Katılıyorum

4. Sonuç

Hemşirelerin bilgi teknolojilerini kullanmaya hazır oluşluk düzeyi hemşirelik bilişimi ve bilgi sistemlerinin gelişiminde önemli role sahiptir. Ülkemizdeki sağlık hizmeti sunucularından biri olan hemşirelerin hemşirelik bilişimi hakkındaki düşüncelerini belirlemek ve hemşirelik bilgi teknolojilerini kullanma yönünden hazır oluşluk düzeyini belirlemek amacıyla bu çalışma yapılmıştır.

Katılımcıların eğitim durumları arttıkça günlük bilgisayar kullanma süreleri artmaktadır. Katılımcıların eğitimleri ile günde bilgisayar kullanma süreleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Hemşirelerin sağlık bakımı sisteminde bilgisayardan yararlanmaları için bilgisayar kullanımı ve eğitimi konusunda desteklenmesi gerekmektedir. Bu eğitimlere hemşirelik eğitim programlarında bilgisayar kullanımına ilişkin derslerle ve de sağlık kurumlarında hizmet içi eğitim programlarında yer verilmelidir.

Çalışmamızdaki hemşirelerin büyük bir kısmının bilgisayar kullanıyor olabilmesi ve bilgisayar kullanma deneyiminin 2-5 yılları arasında yoğunlaşması hemşirelerin hemşirelikte bilgisayar kullanımına ilişkin katılımcıların olumlu tutum olumlu görüş taşıdıkları belirlenmiştir. Bilgisayar kullanıcısı iyi olan hemşirelerin gerekli eğitimlerle desteklenerek hemşirelik sürecine yönelik programların elektronik ortamlarda tasarlanmasında yer almaları gerekmektedir. Hemşirelerin bilgi teknolojilerini kullanmaya yönelik bilgi ve becerilerinin desteklenmesi ve bu konuda araştırmaların sürdürülmesi gerekmektedir.

Sağlık bakım alanında bilgisayar teknolojisinin planlanması ve uygulanması için bu düzeyde yeterliliğe sahip hemşirelere ihtiyaç vardır. Bu doğrultuda hemşirelerin bilgisayar teknolojisi ve onun hemşirelik bakımı üzerinde etkisini belirlemeye yönelik çalışmalar yapılmalı ve bu çalışmaların yapılması konusunda eğitimci hemşireler desteklenmelidir.

5. Kaynakça

- [1] Erdemir F., Hanoğlu Z., Akman A., Hemşirelik Bilgisayar ve İnternet Kullanma Durumu, Hemşirelikte Bilgisayar ve İnternet Kullanımının Değerine İlişkin Görüşleri, 2. Ulusal Tıp Bilişimi Kongresi (Tıp Bilişimi'05) 17-20 Kasım.Belek/ANTALYA.Bildiri Kitapçığı. s.78-84.
- [2] Erdemir F.,Hemşirelik Bilişimi Eğitimi,<http://www.turkmiia.org/dokumanlar.php> Mart 2007.
- [3] Akcan A.,Keser İ., Sucu G.,Saka O., Hemşirelik Dersi Alan Öğrencilerin Hemşirelik Bilişimine İlişkin Görüşleri,Sağlıkta Yeni Tek nolojiler ve Mobilite,4.Ulusal Tıp Bilişimi Kongresi (Tıp Bilişimi'07)Antalya. Bildiri Kitapçığı, s.78-82
- [4] Zayim N., Akcan A., Metreş Ö., Öğrenci ve Eğitimcilerin Hemşirelik Bilişimine İlişkin Tutum ve Yeterlilikleri, 4.Ulusal Tıp Bilişimi Kongresi (Tıp Bilişimi'06) 16-19 Kasım.Belek/ANTALYA.Bildiri Kitapçığı. s.29-34.
- [5] Gül A., Gençtürk Teke N., Gülçin B.Hemşireler Arasında Bilgisayar ve İnternet Kullanım Sıklığının İncelenmesi,Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi (2004) , Cilt:7, Sayı:3, s.8-18.
- [6] Kaya N., Aşti T., Kaya H., Kaçar Yeşiltepe G., Hemşirelerin Bilgisayar Kullanımına İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi, İ.Ü.FN Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi (2008) , Cilt:16, Sayı:62.s.83-89.
- [7] Brumini G., Kovie I., Zombori D., Lulia I.,Petraeeki M.Nurses' attitudes towards computers:Cross Sectional Questionnaire Study.Croat Med Journal ,46(1):101-104.
- [8] Tekin P., Kaya S. Doktorlar Elektronik Tıbbi Kayıtlara Hazır mı?Zonguldak'ta iki hastanede yapılan bir araştırma. Hacettepe Üniversitesi Sağlık İdaresi Dergisi (2004) , Cilt:8, s.8-18.

6. Sorumlu Yazarın Adresi

Aslı KÖSE. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Sağlık Yönetimi ABD, Gümüşhane.
E-posta: aslikose17@gmail.com